

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

Тетяна СКУРАТКО

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0001-7196-987X>
tanyabidov@gmail.com*

Надія СЕНЬОВСЬКА

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0003-2220-1498>
ipp56@tnpu.edu.ua*

Наполеглива боротьба українців з рашистськими воєнними злочинцями спирається на загальнолюдські та національні моральні цінності, передовсім дієву любов до Батьківщини. Тому національно-патріотичне виховання сьогодні є важливою складовою у підготовці майбутніх фахівців, які розбудовуватимуть повоєнну Україну. У цьому контексті важлива місія покладатиметься на журналістів, адже «для журналіста війна – це праця. У цьому сенсі праця журналіста ближча до праці військовика чи лікаря. Вибір цього фаху – звісно, якщо це усвідомлений вибір, – це і є вибір екстремальної ситуації» [15, с. 9–10].

Професійно орієнтуючи майбутніх журналістів, необхідно навчити їх працювати з матеріалами про нинішню російсько-українську війну. Це стосується практично усіх аспектів взаємодії зі здобувачами вищої освіти названого фаху: методичного, навчального, виховного, науково-пізнавального тощо. Зокрема, не можна оминути цієї тематики у виховному процесі: «...нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості... Національно-патріотичне виховання має здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013 – 2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим російською федерацією, війни російської федерації проти України» [4]. Вважаємо, що кураторам академічних груп, розробляючи тематику бесід та виховних заходів загалом, доцільно орієнтуватися на розроблені й апробовані методичні матеріали, зокрема «Стратегія національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки» [8], «Патріотичне виховання: перезавантаження» [10], «Тактична комунікація для закладів освіти: як спілкуватися з учнями та їхніми батьками під час війни» [13], «Патріотичне виховання учнівської молоді,

окреслене війною» [14], а також на практичні здобутки освітніх і волонтерських проєктів, наприклад «Діалоги про війну» [6], «Патріотичні й небайдужі» [5], «Як ти, брате?» [16].

Національно-патріотичне виховання майбутніх журналістів здійснюється, безумовно, під час викладання навчальних курсів. У цьому контексті важлива роль відводиться вибіркоким дисциплінам: доцільно запропонувати здобувачам вищої освіти якісний і багатофункціональний контент, адже робота журналіста сьогодні – «це звичайне виконання професійних обов'язків, що відбувається у складних умовах. Але умов для журналістики не обирають...» [15, с. 10]. Для прикладу, можемо назвати курс за вибором «Основи ораторського мистецтва» (розробник – к.ф.н., доц. Т. Скуратко) [7], який був обраний здобувачами вищої освіти другого року навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка спеціальності «Журналістика» на 2025–2026 н. р. Характерною рисою цього курсу є те, що прикладом для удосконалення ораторсько-комунікативних умінь (таких важливих для майбутніх журналістів) є різноманітні тексти сучасної української літератури війни, як художні, так і документальні. Причиною такого вибору є також орієнтація на те, що і громадянським, і професійним обов'язком названих здобувачів освіти є ознайомлення і популяризація кращих зразків мистецтва слова, витворених нашою нацією у ХХІ столітті, адже у них відображено найрізноманітніший досвід українців в умовах воєнного життя. Формуючи список рекомендованої літератури до курсу, було враховано навчальне навантаження здобувачів освіти й запропоновано їм, перш за все, антології, де зібрані кращі зразки сучасної української художньої й документальної прози: «Війна 2022: щоденники, есеї, поезія. Антологія» [1], «Вічність трива цей день...» Художні хроніки війни» [2], «Голоси. Антологія військових письменників» [3], «Спротив. Альманах воєнної тематики» [12], «Це війна. Українські письменники і письменниці про те, як пережити катастрофу» [15]. Для самостійної навчальної та науково-дослідної роботи майбутніх журналістів вибрано, серед іншого, публікації, котрі містять інформаційні каталоги із заявленої тематики: «Російсько-українська війна. Ч. 1: Неоголошена війна (20 лютого 2014 – 24 лютого 2022): рекомендаційний покажчик» [9], «Каталог книжок про російсько-українську війну» [11].

Отже, національно-патріотичне виховання майбутніх журналістів є важливою складовою їхньої фахової підготовки. Адже вимоги до освітнього простору формування майбутніх спеціалістів «надиктовані» самим життям, суспільними викликами.

Список використаної літератури

1. Війна 2022: щоденники, есеї, поезія. Антологія. Львів: Вид-во Старого Лева; Варшава: Нова Польща. 2022. 440 с.
2. «Вічність трива цей день...» Художні хроніки війни / за ред. М. Жулинського; упоряд.: Н. Торкут, О. Поліщук, Т. Головань, Н. Герасименко, А. Матющенко. Тернопіль: Джура, 2023. 444 с.
3. Голоси. Антологія військових письменників / упорядкув. Т. Пилипець. Київ: ФОП Степурін Ігор Миколайович, 2023. 260 с.

4. Концепція національно-патріотичного виховання. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
5. Освітній волонтерський проєкт «Патріотичні й небайдужі». Офіційна сторінка. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61555874657142>
6. Освітній проєкт «Діалоги про війну» / реалізовано за ініціативи та координації Героя України Володимира Жемчугова. Український інститут національної пам'яті. 2021. URL : <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/videolekciyi/osvitniy-proyekt-dialogy-pro-viynu>
7. Основи ораторського мистецтва. Силабус. ОПП «Журналістика». Каталог курсів за вибором. 2025–2026 н.р. Офіційний сайт ТНПУ ім. В. Гнатюка. URL : https://drive.google.com/file/d/1FRiw_L5N8waPM721Kwl7jczYCVww7qp1/view
8. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.11.2020).
9. Російсько-українська війна. Ч. 1: Неоголошена війна (20 лютого 2014 – 24 лютого 2022) : рекомендаційний показник [Електронне видання] / уклад. Ю. І. Левченко ; Міністерство освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 149 с.
10. Сеньовська Н. Патріотичне виховання: перезавантаження : методичні рекомендації з патріотичного виховання учнів для здобувачів вищої педагогічної освіти, викладачів, учителів та вихователів. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. 66 с. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDescription?doc_id=254815
11. Скоріна Г. Каталог книжок про російсько-українську війну. 2023. URL: <https://bookforum.ua/participants/13070>
12. Спротив. Альманах воєнної тематики. URL: <https://galychyna.if.ua/analytic/forpost-slova-pobachiv-svit-pershiy-nomer-almanahu-voyennoyi-tematiki-sprotiv/>
13. Тактична комунікація для закладів освіти: як спілкуватися з учнями та їхніми батьками під час війни : посібник / Антон Семенов та інші. Київ, 2024. 42 с. URL: <https://yakty.com.ua/shop>
14. Устименко І. Патріотичне виховання учнівської молоді, окреслене війною. *Педагогічний вісник*. 2022. № 1–2. С. 26–29. URL: file:///C:/Users/Administrator%201/Downloads/PP_1_2-28-31.pdf
15. Це війна. Українські письменники і письменниці про те, як пережити катастрофу [Віталій Портников, Володимир Рафеєнко, Станіслав Асєєв та ін.] / Упоряд. Юлія Бентя, Олег Коцюба, Наталія Федущак. Світлини Анни Ільченко. Київ: Критика, 2024. 208 с.
16. «Як ти, брате?» Волонтерський проєкт. Офіційний сайт. URL: <https://yakty.com.ua/>